

Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі
« Қазгидромет» РМҚ Батыс Қазақстан облысы бойынша филиалы

БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ БОЙЫНША ҚОРШАҒАН ОРТА ЖАЙ-КҮЙІ ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТТЫҚ БЮЛЛЕТЕНІ

2 тоқсан 2026 жыл

Орал, 2026 ж

МАЗМҰНЫ		Бет.
	Кіріспе	3
1	Атмосфералық ауаны ластаудың негізгі көздері	4
2	Атмосфералық ауа сапасының жай-күйі	4
3	Жауын-шашын сапасының жай-күйі	6
4	Жер үсті суларының жай-күйі	6
5	Топырақтың ластануының жай-күйі	8
	Радиациялық жағдай	9
	Қосымша 1	9
	Қосымша 2	10
	Қосымша 3	12
	Қосымша 4	13
	Қосымша 5	13
	Қосымша 6	14
	Қосымша 7	15

Алғы сөз

Ақпараттық бюллетень ұлттық гидрометеорологиялық қызметтің бақылау желілеріндегі қоршаған ортаның жай-күйі мониторингін жүргізу жөніндегі «Қазгидромет» РМК мамандандырылған бөлімшелерінде орындалған жұмыс нәтижелері бойынша дайындалған.

Бюллетень Батыс Қазақстан облысы (әрі қарай БҚО) аумағындағы қоршаған ортаның жай-күйі туралы мемлекеттік органдарды, қоғамдастықтарды және тұрғындарды ақпараттандыруға арналған және ластану деңгейінің болып жатқан өзгерістер үрдісін ескере отырып, ҚР Қоршаған ортаны қорғау саласындағы іс-шаралардың тиімділігін одан әрі бағалау үшін қажет.

1. Атмосфералық ауа ластануының негізгі көздері.

ҚР статистика жөніндегі комитеттің мәліметтері бойынша облыста стационарлы көздерден келетін ластаушы заттар көлемі 33,303 мың т құрады.

2. Батыс Қазақстан облысының атмосфералық ауа сапасының жай-күйі

Батыс Қазақстан облысының атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Батыс Қазақстан облысының аумағындағы атмосфералық ауа жай-күйін бақылау 6 автоматтық станцияларда және 1 жылжымалы экологиялық зертханада жүргізіледі (1 Қосымша).

Қалада жалпы 11 көрсеткішке дейін анықталады: 1) күкірт диоксиді; 2) көміртегі оксиді; 3) азот диоксиді; 4) азот оксиді; 5) озон; 6) күкіртті сутегі, 7) аммиак, 8) көмірсутектер; 9) формальдегид; 10) бензол, 11) қалқыма бөлшектері.

Батыс Қазақстан облысының атмосфералық ауа сапасының мониторинг нәтижелері.

Бақылау желісінің деректері бойынша Орал қаласының атмосфералық ауасының ластану деңгейі **төмен** деп бағаланды, СИ=1,00 (төмен деңгей) және ЕЖҚ=0% (төмен деңгей).

Ақсай қаласындағы бақылау желісінің деректері бойынша атмосфералық ауаның ластану деңгейі **төмен** деп бағаланды, СИ=0,99 (төмен деңгей) және ЕЖҚ=0% (төмен деңгей) мәндерімен анықталды.

Бөрлі кентіндегі бақылау желісінің мәліметтері бойынша атмосфералық ауаның ластану деңгейі **төмен** болып бағаланды, ЕЖҚ=0% (төмен деңгей) СИ=0,85 (төмен деңгей).

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінен асып кету еселігі және асып кету жағдайларының саны 1-кестеде көрсетілген.

1-кесте

Атмосфералық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыр		Ең жоғарғы бір реттік шоғыр		ЕЖҚ	ШЖШ арту жағдайларының саны		
	мг/м³	ШЖШ _{о.т.} асу еселігі	мг/м³	ШЖШ _{м.б.асу} еселігі	%	>ШЖШ	>5	>10
							ШЖШ	ШЖШ
							оның ішінде	
Орал қ.								
Күкірт диоксиді	0,01	0,28	0,25	0,50	0			
Көміртегі оксиді	0,23	0,08	4,92	0,98	0			
Азот диоксиді	0,011	0,29	0,20	1,00	0			
Азот оксиді	0,004	0,07	0,23	0,57	0			
Күкіртті сутегі	0,0015		0,01	0,99	0			
Озон	0,020	0,67	0,06	0,37	0			

Аммиак	0,005	0,14	0,154	0,77	0			
Ақсай қ.								
Күкірт диоксиді	0,0000	0,000	0,000	0,00	0			
Көміртегі оксиді	0,2733	0,09	4,962	0,99	0			
Азот диоксиді	0,0000	0,000	0,000	0,00	0			
Азот оксиді	0,0038	0,06	0,060	0,15	0			
Бөрлі кенті								
Озон	0,0392	1,31	0,14	0,85	0			

**Орал қаласындағы эпизодтық бақылаулардың деректері бойынша
ластаушы заттардың концентрациясы рұқсат етілген норма шегінде болды
(2-кесте)**

2-кесте

Атмосфералық ауа сапасын эпизодтық өлшеу нәтижелері

Нүктенің атауы		Қалқыма бөлшектер (шаң)	Күкірт диоксиді	Көміртегі оксиді	Азот диоксиді	Азот оксиді	Көмір сутек тер	Күкірт ті сутегі
Құс фабрикасы аймағы	мг/м ³	0,047	0,003	1,51	0,003	0,005	0	0,004
	ШЖШ еселігі	0,16	0,01	0,22	0,02	0,01	0	0,50

2026 жылғы 2 тоқсанды 2025 жылғы 2 тоқсанмен салыстырғанда Батыс Қазақстан облысында атмосфералық ауаның ластану деңгейі:

- өзгеріссіз – Ақсай қаласы, Бөрлі ауылы.
- өзгерістер – Орал қаласы көтеріңкіден төменге дейін төмендеді (3-кесте).

3-кесте

**Батыс Қазақстан облысының ауаның ластану деңгейінің динамикасы
(2025–2026 жж.)**

Елді мекен	Ластану деңгейі		Негізгі ластаушы заттар - ШЖШ _{м.б.} асып кету жиілігі
	2 тоқсан 2025 ж.	2 тоқсан 2026 ж.	
Орал қ.	көтеріңкі СИ – 2,30 ЕЖҚ – 0%	төмен СИ – 1,00 ЕЖҚ – 0%	азот диоксиді (1,00).
Ақсай қ.	төмен СИ – 1,4 ЕЖҚ – 0%	төмен СИ – 0,99 ЕЖҚ – 0%	-
Бөрлі кенті	төмен СИ – 0,3 ЕЖҚ – 0%	төмен СИ – 0,85 ЕЖҚ – 0%	-

3. Атмосфералық жауын-шашынның жай-күйі

Атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамын бақылау 4 метеостанцияда (Орал, Ақсай, Жалпақтал, Каменка) жаңбыр суының сынамаларын алудан тұрды.

Жауын-шашын сынамаларында сульфаттар – 20,97%, гидрокарбонаттар – 33,76%, кальций иондары – 12,21%, хлоридтер – 12,13%, натрий иондары – 8,28%, магний иондары – 4,25%, калий иондары – 3,29%, аммоний иондары – 1,03%, нитрат – 4,09%.

4-кестеде жауын-шашын құрамындағы жекелеген ластаушы заттардың сипаттамасы келтірілген.

Кесте 4

Жауын-шашынның химиялық құрамы

Көрсеткіш	Метеостанциядағы ең аз концентрация	Метеостанциядағы ең жоғары концентрация
Жалпы минерализация	МС Каменка – 65,45 мг/дм ³	МС Жалпақтал – 93,27 мг/дм ³
Электрөткізгіштік	МС Каменка – 110,73 мкСм/см	МС Жалпақтал – 166,85 мкСм/см
pH (сутегі көрсеткіші)	МС Ақсай – 6,95	МС Орал – 7,23
Аниондар, мг/л		
Сульфаттар (SO ₄)	МС Жалпақтал – 14,57	МС Орал – 19,94
Хлоридтер (Cl)	МС Каменка – 5,75	МС Жалпақтал – 16,75
Нитраттар (NO ₃)	МС Каменка – 2,55	МС Жалпақтал – 3,98
Гидрокарбонаттар (HCO ₃)	МС Каменка – 22,20	МС Орал – 33,07
Катиондар, мг/л		
Аммоний (NH ₄)	МС Каменка – 0,40	МС Орал – 1,46
Натрий (Na)	МС Каменка – 4,49	МС Жалпақтал – 10,37
Калий (K)	МС Каменка – 1,85	МС Жалпақтал – 4,59
Магний (Mg)	МС Каменка – 2,56	МС Орал – 4,46
Кальций (Ca)	МС Каменка – 8,43	МС Орал – 11,41
Микроэлементтер, мкг/л		
Қорғасын (Pb)	МС Ақсай – 0,03	МС Жалпақтал – 1,56
Мыс (Cu)	МС Ақсай – 0,81	МС Жалпақтал – 4,32
Күшән (As)	МС Орал – 0,06	МС Жалпақтал – 0,40
Кадмий (Cd)	МС Ақсай – 0,01	МС Жалпақтал – 0,47

4. Батыс Қазақстан облысы аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторингі

Батыс Қазақстан облысы бойынша жер үсті суларының сапасына бақылау 9 су объектісінің (Жайық, Шаған, Деркөл, Елек, Шыңғырлау, Қараөзен, Сарыөзен, Көшім су арнасы және Шалқар көлі) 18 тұстамасында жүргізілді.

Жер үсті суларын зерттеу кезінде су сынамаларында су сапасының **43** физикалық және химиялық көрсеткіштері анықталады: *температура, қалқыма заттар, түсі, мөлдірлігі, сутегі көрсеткіші (pH), еріген оттегі, ОБТ5, ОХТ,*

құрамында тұз бар негізгі иондар, биогенді элементтер, органикалық заттар (мұнай өнімдері, фенолдар), ауыр металдар, пестицидтар.

Батыс Қазақстан облысы аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторинг нәтижелері.

Қазақстан Республикасының су объектілерінің су сапасын бағалауға арналған негізгі нормативтік құжаттар «Жерүсті су объектілеріндегі және (немесе) олардың учаскелеріндегі су сапасын сыныптаудың бірыңғай жүйесі» (ҚР СРИМ 04.06.2025 жылғы № 111-НҚ бұйрығы) (бұдан әрі - Бірыңғай жіктеме) болып табылады.

Су объектілерінің су сапасы Бірыңғай жіктеме бойынша келесідей бағаланады:

5 кесте

Су объектісінің атауы	Су сапасының сыныбы		Ластаушылар	Өлш.бі рл.	концентрация
	II тоқсан 2025 ж	II тоқсан 2026 ж.			
Жайық өзені	3 сынып (орташа ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	Жалпы фосфор	мг/дм ³	0,375
			ОБТ ₅	мг/дм ³	2,397
			Магний	мг/дм ³	21,14
Шаған өзені	3 сынып (орташа ластанған)	4 сынып (ластанған)	Жалпы фосфор	мг/дм ³	0,472
Деркөл өзені	4 сынып (ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	Жалпы фосфор	мг/дм ³	0,388
			Жалпы темір	мг/дм ³	0,123
			Магний	мг/дм ³	23,6
			ОБТ ₅	мг/дм ³	2,313
Елек өзені	3 сынып (орташа ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	Жалпы фосфор	мг/дм ³	0,398
			ОБТ ₅	мг/дм ³	2,32
			Магний	мг/дм ³	25,2
Шыңғырлау өзені	3 сынып (орташа ластанған)	4 сынып (ластанған)	Жалпы фосфор	мг/дм ³	0,489
Сарыөзен өзені	3 сынып (орташа ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	Жалпы фосфор	мг/дм ³	0,4
			Жалпы темір	мг/дм ³	0,112
			Магний	мг/дм ³	24,3
			ОБТ ₅	мг/дм ³	2,33
Қараөзен өзені	3 сынып (орташа ластанған)	4 сынып (ластанған)	Жалпы фосфор	мг/дм ³	0,434

Көшім су арнасы	3 сынып (орташа ластанған)	3 сынып (орташа ластанған)	Жалпы фосфор	мг/дм ³	0,394
			ОБТ ₅	мг/дм ³	2,403
			Жалпы темір	мг/дм ³	0,109

Кестеден көріп отырғанымыздай, 2025 жылдың II тоқсанымен салыстырғанда Жайық, Елек, Сарыөзен өзендерінің және Көшім су арнасының жер үсті суының сапасы өзгерген жоқ. Шаған, Шыңғырлау, Қараөзен өзендерінің су сапасы 3 – сыныптан 4-сыныпқа көшті - нашарлады. Деркөл өзенінің жер үсті суының сапасы 4-сыныптан 3-сыныпқа ауысты – жақсарды.

Батыс Қазақстан облысының су объектілеріндегі негізгі ластаушылары жалпы темір, жалпы фосфор, магний, ОБТ₅ болып табылады.

Осы көрсеткіштер бойынша сапа нормативтерінің асып кетуі негізінен көптеген халық жағдайында қалалық сарқынды сулардың төгінділеріне тән.

Жоғары және төтенше ластану жағдайлары

2026 жылдың II тоқсанында Батыс Қазақстан облысының аумағында ЖЛ жағдайы анықталған жоқ.

Тұстамалар бөлінісінде су объектілерінің сапасы жөніндегі ақпарат 2-қосымшада көрсетілген.

Көл бетіндегі су сапасының нәтижелері туралы ақпарат Шалқар 3-қосымшада көрсетілген.

Жайық және Елек өзендерінің түптік шөгінділерінің зерттеу нәтижелері 4-Қосымшада көрсетілген.

5.Топырақтың ластану жағдайы

Орал қаласының топырағының ластануына мониторинг жүргізу және топырақтағы ластаушы заттарды анықтау жұмыстары жылына үш рет 5 сынама алу нүктесінде жүргізіледі.

Топырақ құрамында ауыр металдардың мөлшері анықталады: кадмий, қорғасын, мыс, хром және мырыш (6-кесте).

Кесте 6

Ауыр металдардың концентрациясы

Бақылау пунктінің атауы	Ауыр металдардың концентрациясы , мг/кг.				
	Cd	Pb	Cu	Cr	Zn
Шаған өзенінен 0,8 км қашықтықтағы саябақ аймағы	0,11	0,13	0,24	0,09	1,9
"Зенит" зауытының шекарасында, Шаған өзенінен 0,4 км	0,1	0,15	0,27	0,1	2,1
"Зенит" зауытының шекарасында, Шаған өзенінен 0,5 км	0,14	0,2	0,34	0,09	2,1
№11 мектеп, Жайық өзенінен 4 км	0,11	0,13	0,21	0,1	2,2

Айтиев–Еуразия көшелері автожолы (Жайық өзенінен 2 км)	0,14	0,16	0,25	0,12	2,11
--	------	------	------	------	------

Іріктеліп алынған топырақ сынамаларында қорғасын мен хромның мөлшері рұқсат етілген норма шегінде болды.

6. Радиациялық жағдай

Гамма сәулелену деңгейін бақылау Орал қаласы мен Батыс Қазақстан облысының аумағында күн сайын 2 метеорологиялық станцияда (Орал, Тайпак) және атмосфераның жер үсті қабатының радиоактивті ластануын бақылау 2 метеорологиялық станцияда (Орал, Тайпак) горизонтальді планшеттермен бес тәуліктік ауа сынамаларын алу жолымен жүзеге асырылды.

Кесте 7

Көрсеткіштердің шекті мәндері

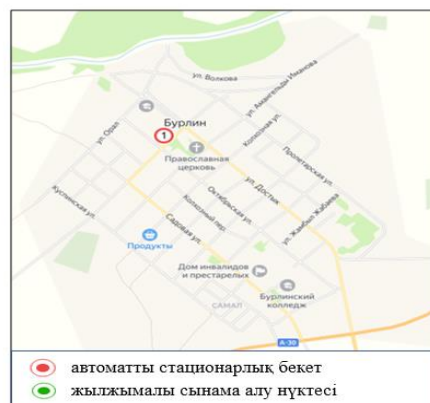
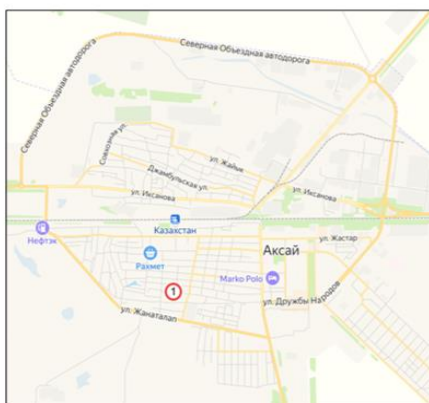
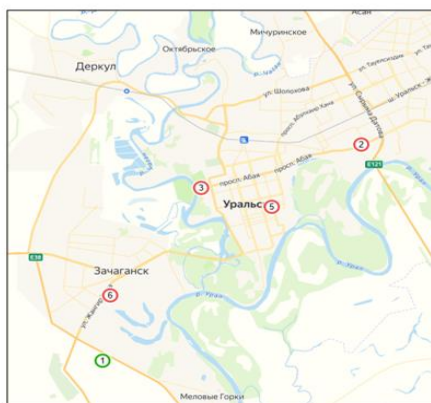
Көрсеткіш (ШЖШ)	Максималды концентрация	Минималды концентрация
Гамма-фон (0,16мкЗв/сағ)	0,24мкЗв/сағ	0,09мкЗв/сағ
Тығыздық (2,0Бк/м ²)	3,0Бк/м ²	1,5Бк/м ²

Облыс бойынша орташа радиациялық гамма-фон 0,16 мкЗв/сағ құрады және радиоактивті түсулердің орташа тығыздығы 2,0 Бк/м² құрады, бұл шекті рұқсат етілген шоғырдан аспады.

1 Қосымша

Орал қ. бақылау бекеттерінің орналасу орны мен анықталатын қоспалар				
Бекет нөмірі	Сынама мерзімі	Бақылау жүргізу	Бекет мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
2	әр 20 минут сайын	үзіліссіз режимде	Гагарин көш., 25	күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, күкірт сутегі
3			Даумов көш. (С.М.Кирова ат. парк)	азот диоксиді, күкірт диоксиді, азот оксиді.
5			Мұхит көш. (Мирлан базары)	азот диоксиді, күкірт диоксиді, азот оксиді, көміртегі оксиді, күкірт сутегі, озон,аммиак
6			Жәңгірхан көш., 45В	көміртегі оксиді.
Ақсай қ. бақылау бекеттерінің орналасу орны мен анықталатын қоспалар				
4	әр 20 минут сайын	үзіліссіз режимде	Утвинская көшесі, 17	күкірт диоксиді, азот диоксиді, азот оксиді, көміртегі оксиді.
Бақылау бекеттерінің орналасуы және анықталған қоспалар Бөрлі елді мекені				

7	әр 20 минут сайын	үздіксіз режимде	ст. Чапаев , 14/2	озон.
---	-------------------------	---------------------	-------------------	-------

Орал қаласының атмосфералық ауа ластануын бақылау стационарлық желісінің орналасу сызбасы

2 сур. – Ақсай қаласының атмосфералық ауа ластануын бақылау стационарлық желісінің орналасу сызбасы

3 сур. – Бурлин а. қаласының атмосфералық ауа ластануын бақылау стационарлық желісінің орналасу сызбасы

2 Қосымша

Батыс Қазақстан облысы жер үсті су сапасының тұстамалар бойынша ақпараты

Су объектісі және тұстама	Физика-химиялық параметрлердің сипаттамасы	
Жайық өзені	судың температурасы 0,5-ден бастап 22,6°C , сутегі көрсеткіші 6,33-7,71, суда ерітілген оттегінің концентрациясы – 9,03-9,92 мг/дм ³ , ОБТ ₅ – 2,06-2,62 мг/дм ³ , мөлдірлігі – 17-18 см, кермектілік – 5,0-6,0 мг/дм ³ .	
тұстама Январцево ауылынан 0,5 км төмен	3 сынып	Жалпы фосфор - 0,37 мг/дм ³ , магний – 21,2 мг/дм ³ , ОБТ ₅ – 2,416 мг/дм ³ . ОБТ ₅ нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
тұстама Орал қаласынан 0,5 км жоғары	3 сынып	Жалпы фосфор - 0,393 мг/дм ³ , магний – 21,2 мг/дм ³ , жалпы темір – 0,11 мг/дм ³ , ОБТ ₅ – 2,267 мг/дм ³ . ОБТ ₅ және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
тұстама Орал қаласынан 11,2 км төмен,гидробекеті	4 сынып	Жалпы фосфор - 0,45 мг/дм ³ .
тұстама Көшім ауылы	3 сынып	ОБТ ₅ – 2,34 мг/дм ³ , жалпы фосфор - 0,337 мг/дм ³ . Жалпы ОБТ ₅ нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.

тұстама Тайпақ ауылы	3 сынып	жалпы фосфор - 0,336 мг/дм ³ , ОБТ ₅ - 2,58 мг/дм ³ , магний – 22,8 мг/дм ³ . ОБТ ₅ нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
Шаған өзені	судың температурасы 0,6-3,1° С , сутек көрсеткіші 6,36-7,73 құрады, суда ерітілген оттегінің концентрациясы 9,03-10,4 мг/л, ОБТ ₅ орташа 2,22-2,62 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі 17-18 см, кермектілік – 5,0-6,2 мг/дм ³ .	
тұстама Чувашинский ауылы	4 сынып	жалпы фосфор-0,507 мг/дм ³
тұстама Орал қаласынан 0,4 км жоғары, шұңқырдан 1 км жоғары	4 сынып	жалпы фосфор– 0,427 мг/дм ³
тұстама Шаған өзеніннің сағасынан 0,5 км жоғары	4 сынып	жалпы фосфор – 0,481 мг/дм ³
Деркөл өзені	су температурасы 0,8-3,1°С, сутегі көрсеткіші 6,38-7,63 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 9,03-9,84 мг/дм ³ , ОБТ ₅ - 2,06-2,46 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі – 17 см, кермектілік – 5,5-6,0 мг/дм ³ .	
тұстама Селекционный ауылы	4 сынып	жалпы фосфор - 0,406 мг/дм ³ . ОБТ ₅ және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
тұстама Ростоши ауылы	3 сынып	ОБТ ₅ - 2,273 мг/дм ³ , жалпы фосфор - 0,371 мг/дм ³ , магний – 22,8 мг/дм ³ , жалпы темір - 0,12 мг/дм ³ . ОБТ ₅ және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
Елек өзені	су температурасы 0,8-3,1°С, сутегі көрсеткіші 7,0-7,14 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 9,67-9,84 мг/дм ³ , ОБТ ₅ - 2,21-2,54 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі -17 см, кермектілік – 5,4-6,2 мг/дм ³ .	
тұстама Шілік ауылы	3 сынып	ОБТ ₅ - 2,32 мг/дм ³ , жалпы фосфор - 0,398 мг/дм ³ , магний – 25,2 мг/дм ³ . ОБТ ₅ нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды. Магний нақты концентрациясы фондық сыныптан асады.
Шыңғырлау өзені	су температурасы 0,8-3,2°С, сутегі көрсеткіші 6,98-7,2 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 8,95-9,76 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 2,46 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі -17 см, кермектілік – 5,5-6,3 мг/дм ³ .	
тұстама Григорьевка ауылы	4 сынып	жалпы фосфор - 0,489 мг/дм ³ .
Сарыөзен өзені	су температурасы 0,7-2,8 °С, сутегі көрсеткіші 6,34-7,58 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 9,03-9,68 мг/дм ³ , ОБТ ₅ – 2,14-2,58 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі -17 см, кермектілік– 5,5-6,1 мг/дм ³ .	

тұстама ауылы	Бостандық	3 сынып	ОБТ ₅ - 2,313 мг/дм ³ , жалпы темір - 0,113 мг/дм ³ , жалпы фосфор - 0,404 мг/дм ³ , магний – 22,4 мг/дм ³ . ОБТ ₅ , магний және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
тұстама ауылы	Қошанкөл	3 сынып	ОБТ ₅ - 2,38 мг/дм ³ , жалпы темір - 0,11 мг/дм ³ , жалпы фосфор - 0,39 мг/дм ³ , магний – 30 мг/дм ³ .
Қараөзен өзені			су температурасы 0,8-2,9°C, сутегі көрсеткіші 6,36-7,6 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы 8,95-9,76 мг/дм ³ , ОБТ ₅ - 2,2-2,46 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі -17см, кермектілік – 5,5-5,7 мг/дм ³ .
тұстама ауылы	Жалпақтал	4 сынып	Жалпы фосфор - 0,412 мг/дм ³ .
тұстама ауылы	Қайыңды	4 сынып	Жалпы фосфор - 0,5 мг/дм ³ .
Көшім су арнасы			су температурасы 0,7-2,9°C, сутегі көрсеткіші 6,37-7,87 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы – 9,67-9,84 мг/дм ³ , ОБТ ₅ - 2,21-2,54 мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі -17 см, кермектілік – 5,0-5,8 мг/дм ³ .
тұстама ауылынан ОШ дейін 0,5 км	Көшім	3 сынып	ОБТ ₅ - 2,403 мг/дм ³ , жалпы темір - 0,109 мг/дм ³ , жалпы фосфор - 0,394 мг/дм ³ . ОБТ ₅ және жалпы темір нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Шалқар көлі			су температурасы 2,5-2,9°C, сутегі көрсеткіші 7,54-7,89 құрады, суда еріген оттегінің концентрациясы – 10,48 мг/дм ³ , ОБТ ₅ -2,37 мг/дм ³ , ОХТ – 7,83-7,84 мг/дм ³ , қалқыма заттар – 28-29мг/дм ³ , минерализация – 4500,9 -4875,494мг/дм ³ құрады, мөлдірлігі -17-18 см.

3 Қосымша

Батыс Қазақстан облысының аумағындағы көлдердің жер үсті сулары сапасының нәтижелері

	Ингредиентердің атауы	Өлшем бірлігі	II тоқсан, 2026 ж
			Шалқар көлі
1	Көзбен шолу		
2	Температура	°C	2,7
3	Сутегі көрсеткіші		7,715
4	Еріген оттегі	мг/дм ³	10,48
5	Мөлдірлігі	см	17,5
6	ОБТ ₅	мг/дм ³	2,37
7	ОХТ	мг/дм ³	7,84
8	Қалқыма заттар	мг/дм ³	28,5
9	Гидрокарбонаттар	мг/дм ³	536,8
10	Кермектік	мг/дм ³	19,0
11	Минерализация	мг/дм ³	4688,197
12	Құрғақ қалдық	мг/дм ³	1360

13	Кальций	мг/дм3	132,0
14	Натрий	мг/дм3	33,2
15	Магний	мг/дм3	148,8
16	Сульфаттар	мг/дм3	97,5
17	Калий	мг/дм3	41,4
18	Хлоридтер	мг/дм3	3673,9
19	Фосфаттар	мг/дм3	0,207
20	Жалпы фосфор	мг/дм3	0,666
21	Нитритті азот	мг/дм3	0,053
22	Нитратты азот	мг/дм3	15,941
23	Жалпы темір	мг/дм3	0,16
24	Тұзды аммоний	мг/дм3	0,933
25	Қорғасын	мг/дм3	0,0011
26	Мыс	мг/дм3	0,0006
27	Мырыш	мг/дм3	0,002
28	АББЗ /СББЗ	мг/дм3	0,0
29	Фенолдар	мг/дм3	0,0006
30	Мұнай өнімдері	мг/дм3	0,0

4 Қосымша

Батыс Қазақстан облысы түптік шөгінділерінің зерттеу нәтижелері

№ п/п	Сынама алу орны	Түптік шөгінділер, мг/кг							
		Мұнай өнімдері,%	Мыс	Хром	Кад мий	Ни кель	Марга нец	Қорғ асын	Мыры ш
1	Жайық өзені, Январцево ауылы.	1,74	0,43	0,09	0,11	0,58	0,05	0,24	1,56
2	Елек өзені, Чилик ауылы	2,2	0,40	0,08	0,1	0,58	0,06	0,26	1,71

5 Қосымша

Анықтамалық бөлім

Елді мекендер ауасындағы ластаушы заттардың шекті жол берілетін шоғырлануы (ШЖШ)

Қоспалар атауы	ШЖШ мәні, мг/м3		Қауіптілік классы
	Максималды бір- реттік	Орташа тәуліктік	
Азот диоксиді	0,2	0,04	2
Азот оксиді	0,4	0,06	3
Аммиак	0,2	0,04	4
Бенз/а/пирен	-	0,1 мкг/100 м ³	1
Бензол	0,3	0,1	2
Бериллий	0,09	0,00001	1
Қалқыма заттар (бөлшектер)	0,5	0,15	3
PM 10 қалқыма бөлшектер	0,3	0,06	
PM 2,5 қалқыма бөлшектер	0,16	0,035	

Хлорлы сутегі	0,2	0,1	2
Кадмий	-	0,0003	1
Кобальт	-	0,001	2
Марганец	0,01	0,001	2
Мыс	-	0,002	2
Мышьяк	-	0,0003	2
Озон	0,16	0,03	1
Қорғасын	0,001	0,0003	1
Күкірт диоксиді	0,5	0,05	3
Күкірт қышқылы	0,3	0,1	2
Күкірт сутегі	0,008	-	2
Көміртегі оксиді	5,0	3	4
Фенол	0,01	0,003	2
Формальдегид	0,05	0,01	2
Фторлы сутегі	0,02	0,005	2
Хлор	0,1	0,03	2
Хром (VI)	-	0,0015	1
Мырыш	-	0,05	3

«Қалалық және ауылдық елді мекендердің атмосфералық ауасына қатысты гигиеналық нормативі» (2022 жылдың 2 тамыздан СанЕжәнеН №70)

6 Қосымша

Атмосфералық ластану индексінің дәрежесін бағалау

Градации	Атмосфералық ауаның ластануы	Көрсеткіштер	Бір айға бағалануы
I	Төменгі	СИ ЕЖҚ, %	0-1 0
II	Көтеріңкі	СИ ЕЖҚ, %	2-4 1-19
III	Жоғары	СИ ЕЖҚ, %	5-10 20-49
IV	Өте жоғары	СИ ЕЖҚ, %	>10 >50

52.04.667–2005 ЖҚ, мемлекеттік органдарды, қоғамдықтарды және тұрғындарды ақпараттандыруға арналған атмосфералық ластанудың жай-күйі құжаттары. Жасақтауға, құруға, баяндауға және күтуге қатысты жалпы талаптар

Су пайдалану кластарын суды пайдаланудың санаттары (түрлері) бойынша саралау

Суды пайдалану класы	Тазалау мақсаты/түрі	Су пайдалану кластары					
		1 класс	2 класс	3 класс	4 класс	5 класс	6 класс
Су экожүйелерінің қызметі	-	+	+	-	-	-	-
Балық өсіру/ихтиофауна қорғау	Албырт балық	+	+	-	-	-	-
	Тұқы балық	+	+	+	-	-	-
Ауыз су-шаруашылық сумен жабдықтау және тамақ өнеркәсібі кәсіпорындарын сумен жабдықтау	Қарапайым өңдеу	+	+	-	-	-	-
	Дағдылы өңдеу	+	+	+	-	-	-
	Қарқынды өңдеу	+	+	+	-	-	-

Мәдени-тұрмыстық су пайдалану	Туризм, спорт, демалыс, шомылу	+	+	+	-	-	-
Суару	Дайындықсыз	+	+	+	+	-	-
	Тұндыру карталарын пайдалану кезінде	+	+	+	+	+	-
Өнеркәсіптік су пайдалану	Технологиялық процестер, салқындату процестері	+	+	+	+	+	-
Гидроэнергетика	-	+	+	+	+	+	+
Су көлігі	-	+	+	+	+	+	+
Тау-кен өндірісі	-	+	+	+	+	+	+

Ескертпе:

"+" – судың сапасы мақсатын қамтамасыз етеді;

"-" – судың сапасы мақсатын қамтамасыз етпейді.

«Жерүсті су объектілеріндегі және (немесе) олардың бөліктеріндегі су сапасын жіктеудің бірыңғай жүйесі (ҚР СРИМ 04.06. 2025 жылғы № 111-НҚ Бұйрық).

Радиациялық қауіпсіздік нормативі*

Нормаланатын көлемдер	Доза шектері
Тиімді доза	Тұрғындар
	Кез келген кезекті 5 жылда орташа мәні жылына 1 мЗв, бірақ жылына 5 мЗв аспайды

*«Радиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің санитарлық-эпидемиологиялық талаптары»

7 Қосымша

Топырақты ластаушы зиянды заттар шоғырларының шекті жол берілген мөлшері

Заттың атауы	Шекті рұқсат етілген шоғыр (бұдан әрі - ШРШ), топырақтағы мг/кг
Қорғасын (жалпы нысан)	32,0
Хром (жылжымалы нысан)	6,0
Күшәла (жалпы нысан)	2,0
Сынап (жалпы нысан)	2,1

* Тіршілік ету ортасының қауіпсіздігіне гигиеналық нормативтерді бекіту туралы " Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау Министрінің 2021 жылғы 21 сәуірдегі № ҚР ДСМ-32 Бұйрығы

БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ БОЙЫНША «ҚАЗГИДРОМЕТ» РМК МЕКЕН ЖАЙЫ:

**ОРАЛ ҚАЛАСЫ
ЖӘҢГІРХАН КӨШ. 61/1
ТЕЛ. 8-(7112)-50-20-21**

E MAIL: LAB_ZKO@METEO.KZ